

סרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ). "במدة שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח)

בפרשה ובדף הומי מתור סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדוע ישמע פרעה את צוחחות אשתו

שמות ז' כ"ג: "וַיֹּאמֶן פְּרָעָה וַיֹּאמֶן אֲלֵיכִיתוּ וְלֹא שָׁת לְבָו גַם לְזֹאת".

"גַם" בא לרבות את אשתו, את אותה אשה שריבבה הכתוב בפרק ז' י"א שם דרשו חז"ל (מד"ר ט' ו') "וַיֹּקַרְא גַם פְּרָעָה לְחַכְמִים וּלְמַכְשִׁיפִים" – מהו "גַם"? אלא שאף לאשתו קרא ועשה כן.

ואולי גם כאן באה מילת "גַם" לרבות את אשתו, והיינו שמלבד עצם המכחה שנפהכו כל מימי מצרים לדם – הייתה כאן לפרשנה צרה נוספת... שלגביה המכחה היו לפרשנה את החשבונות שלו כמלך, נספחת... שבאמצעותם הקשה הקב"ה את לבו, ועל ידם הוא התגבר על המכחה, אבל כשהבא אל ביתו הוא מצא את האשה צוחחת... מפני שהיא לא מבינה פשוטUl – היא תובעת מים לשותות!...

ובזה מבואר הקשר בין תחילת הפסוק לסופו: "וַיֹּאמֶן פְּרָעָה וַיֹּאמֶן אֲלֵיכִיתוּ וְלֹא שָׁת לְבָו גַם לְזֹאת", קלומר כשהבא אל ביתו הוא ראה את המתחש שם, וראה שצרכו הוא להתגבר על עוד צרה... אך אף' ב' – "לֹא שָׁת לְבָו גַם לְזֹאת", גם לרבות את כרכורי אשתו וצוקותיה!

והרי זה מדה כנגד מדה לפרשנה ולאשתו כאחד.

שהרי הובא לעיל המדרש שכשעשה משה את האות עם המטה לפני פרעה, הביא פרעה את אשתו לפני שותעה אף היא כמעשי, בכדי ללווג על משה ואחרון שאיפלו האשה יודעת לעשותן כמותם. ולפיכך ענסויה מן השמים והלקחו באותה מדה, קודם לעגת ע"י האשה – עכשו תשמע את צוחחותיה!...

ובזה נפרש גם את ראש הפסוק, "וַיֹּאמֶן פְּרָעָה" – ובתרגומים יונთ: "שעבד צרכיה", שהלך לעשותות צרכיו. והיינו שהראו לו שהיינו אדם כמו כולם, ועשה צרכיו כמו כולם, ואני אלה כמי שמציג עצמו.

אך דא עקא, כששים פרעה לעשותות את צרכיו – החל לשקו שוב בדמיונו האלהי...

לפיך תיכף כשב לבתו הוצרך להאזין לקול שאגות אשתו, ע"ט שישוב ויזכר שהיינו אדם... ולרמזו לו: יש לך צרכים לעשותות ביאור כמו כולם, וגם אשה יש לך כמו כולם...

(הגdot ר' שלום שבדרון, עמוד קנ"ג)

מדה כנגד מדה – סיפור מגדולי ישראל

עזרה לאחרים למצבך הלא טוב – וירושיעך ה' מכל
צורתיך, מדה כנגד מדה

שמות ז' ה': "וגם אני שמעתי את נאקה בני ישראל אשר מצרים מעצימים
אתם ואנצלר את בריתך".

פעם אחת נכנס לחדרו של הגה"ק בעל החותם סופר זי"ע, אחד מגודoli הסוחרים בעיר ובקש את עזרת הרוב: "כפי הידוע לרבי, סוחר גדול אני, אולם כעת נקלעו עסקי לצרות, ומבקש אני מעלה כבוד הרב שיביך אותנו ובחכמתו הרבה שיתן לי עזה איך לצאת מן המיצר". "אכן, ידוע לי מצבך הקשה" – אמר הרוב – "אולם עוד יודע אני, שאחיך עני ובאיון וצריך הוא עוזרת בפרנסתו, ואילו אתה מתעלם מלהושיט לו עזרה". "יסלח לי כבוד הרוב" – מלמל העשיר במכוונה – "אבל כרגע עסקי אינם מרושים לי לעוזר. אולם אם יצא מן המיצר, בוודאי שאעוזר לך".

אמר לו הרוב בפרשת וארא אומר הקב"ה: "וגם אני שמעתי את נאקה בני ישראל", מה הפירוש המלה "וגם" וכי מי עוד שמע את נאקתם? אלא, בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת עלול מצרים, שמע כל אחד מהם גם את אנחת אחיו... למרות השבעה, השתדל כל אחד להקל מעלה סבלו של רעהו בכל יכולתו, ובשוכר שמיעה זו שמע גם הקב"ה את אנחתם והושיעם...

עזרה גם אתה לאחרים למצבך הלא טוב – ובוואדי ירושיעך ה' מכל צורתיך, מדה כנגד מדה.

פרעה עשה עצמו אלה – אמר הקב"ה למשה: אתה לו לאלהים

שמות ז' א': "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רְאֵה נָתַתִּיךְ אֱלֹהִים לְפָרָעָה וְאֶתְהָן אֶחָד
יְהִי נְבִיאךְ".

ראה נתתיק אלהים: "לפי שעשה עצמו אלה, שנאמר: לי יאורי, אמר
הקב"ה: אתה לו לאלהים".

(דעת זקנים מבערל התוספות)

סרגליות סדה כנגד סדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף ז). "במدة שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח)

בפרק זה נזכיר מתרגם רב המכר "סדה כנגד סדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

פרעה השתמש במים להיראות אלוה - נפרע ממנו האלוקים ולקה במים

יש להתבונן אמאי הכה הקב"ה דוקא את המים של המצרים. והנה רבו הביאורין בזה במדרשי חז"ל ובפרשנים, אולם נראה לאור ע"פ מה דאיתא בחז"ל (ראה רשות ז' ט"ז) שהיה פרעה יוצא לנקיון, שהיה עושה עצמו אלוה ואומר שאינו צריך לנקיונו ויצא לנילוס ועשה שם צרכיו. ועל פי זה י"ל, דעת שהשתמש במים כדי שייחסבו שהוא אלוה – נפרע ממנו האלוקים האמיתית דוקא במים.

(ספר "על כן" עה"ת, עמוד מ"ד)

יבוא המועוקם ויפורע מהמעוקם

שםות ז' ט': "... ואמרת אל אהרן קח את משך והשלך לפניו פרעה יהיה לתפנין". מה ראה הקב"ה לחייב מלכות מצרים לנחש, מה הנחש מעוקם אף מלכות מצרים מעיקמת דרכיה, לפיכך אמר הקב"ה למשה: כשם שהנחש מעוקם אף פרעה מעוקם, כשיבו לאלהו להעתיקם, אמרו לאהרן ויתלה את המטה כנגדו, ככלומר, מזה אתה לוקה".

(שםות רבה ט' ג)

טעמים שונים למכת צפרדעים

איתא במדרשי (שםות רבה י' ו): "ר' זעיר אמרו לא די להם למצרים השחתת הצפרדעים, אלא שהיה קולן של צפרדעים קשה להם ממכตน, שהיו נכנסות בגופן וצועקין בתוכן, שנאמר: על דבר הצפרדעים אשר שם לפרט, על דבר הצפרדעים". ולפי זה י"ל, שהמצרים ביקשו לאבד אומה שעתידה לקבל את התורה בקול רعش גדול, כדכתיב: "וַיְהִי קָלֹת" (שםות יט ט"ז), על כן נפרע להם בצפרדעים שעושים קולות רמיים.

(ספר "על כן" עה"ת, עמוד מ"ה)

כיוון שהיינו המצרים מכדים את ישראל להשלים תוכן הלבנים, וישראל היו צועקים והמצרים לא היו מرحמים עליהם, לכן שלח להם הצפרדעים שהיו צועקים אפילו מתוך ביתם.

(חוות הפסח)

על שהיינו לוקחים לישראל שיזموا לפנייהם, הביא להם הצפרדעים שהוא משוררת, ונכנסים בקרובם והוא שורקם שם.

(מגלה צפונות)

המצרים היו נכנסים לבתי ישראל ומוליכים לשם תינוקות, לידע אם יש אצלם תינוקות, וכנגד זה נענשו שהצפרדעים היו מצערים אותם בקולם ונכנסים בתוך גופם.

(ראש דוד)

המצרים שנאו את הפריה ורבייה של ישראל, לכן באה להם מכת צפרדעים הפרים ורבים.

(הגדת פי המדבר)

בוא וראה, נאמר 'ושרע היאור צפרדעים ועלנו ובאו בביתך ובחדור משכבר ועל מטהך', פרעה לך לפני כלום ויוטר מכלום, יהיו שם ה' מבורך מן העולם ועד העולם שהוא פוקד מעשי בני אדם בכל מעשייהם... פרעה הראשון בשעה שנלקחה שרה אליו וمز לאומניהם וציררו את תמנונתה בחדרו בכוון שאצל מיטתו. לא נחה דעתו, עד שחקקו את תמנונת שרה בלוח עצ, וכאשר עלה על מיטתו, העלה תמנונת עמו, וכל מלך שבא אחריו היה רואה אותה התמונה מצורית בצורה, והוא נכנסים לפניו שמחים. וכאשר עלה על מיטתו, היה נהנה מאותו ציור. לפיכך המלך לך כאן יותר מכלום. וזה שכותב 'יבחרך משכבר ועל מיטהך', ואחר כך 'ובבבית עבדיך ובעמך', ובכלום לא נאמר 'על מיטותם' אלא אצלו בלבד.

(זוהר הקדוש שם דף ל. מתרוגט)

סרגליות סדה כנגד סדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדיה כנגד מדיה" (סנהדרין דף ז). "במדיה שאדם מודד - בה מודדים לו" (סוטה דף ח)

בפרשה ובדף הופי מתור סדרת רב המכר "סדה כנגד סדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

סדה כנגד סדה בדף היומי

מדוע הטעו את פרעה ואמרו שרוציםليلך רק לשולשת ימים

שמות ח' כ"ג: "זֶהָקֵלֶת שְׁלֹשָׁת יָמִים גַּלְעֵד בְּמִדְבָּר זְבַחֲנָנוּ לְה' אֱלֹקִינוּ פָּאֵשֶׂר יֹאמֶר אֱלֹיןָ".

"והנה מה שהטעהו בך הוא סדה כנגד סדה, כיון שהוא הטעה אותם בתחילת שעבודו בהם, שאמר להם תחילת עשו עמי בטובה, ולאחר מכן חזר בו ושעבדם בפרק, לך הטעהו בדבר של שלושת ימים, וזה היה סיבה שירדו רוחם וילקה על הים, ולכך תולין פרעונות זה המשנה ואינו עומד בדברו, לפורענות פרעה על הים".

(דף ע"ד בא מזיאע דף מה.)

כל מי שעוסק בתורה
ובגמilot חסדים זוכה לישב
בצילה של הקב"ה

מגילה דף כו.: "שמעון הצדיק היה משירי הכנסת הגדולה, והוא היה אומר: על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמilot חסדים ושלשתן בפסק אחד (ישעה נ"א ט"ז) ואשים דברי בפיק זה תלמוד תורה, ובצלידי כסיתיך זו גמilot חסדים, ללמדך של כל מי שעוסק בתורה ובגמilot חסדים זוכה לישב בצלילו של הקדוש ברוך הוא, הדא הוא דכתיב (תהלים ל"ו ח'): 'מה יקר חסוך אלקים ובני אדם בצליליך יחסין'".

פירוש: היושב בצלילו של הקב"ה בעולם הזה (ע"י שלומד את תורתו ומקיים מצוותיו להיטיב עם הזולת), זוכה לישב בצלילו של הקב"ה גם בעוה"ב.

מדוע לקו המצרים ביד מיני כינים

שמות ח' י"ג: "וַיַּצְאוּ כָּנָעָן וַיַּצְאֵלָן אֶת יְדֵוֹ בְּמִטְחוֹנוֹ וַיַּקְרַב עַפְרָהָרֶץ וַיַּהַעֲלֵה הַכְּפָם בָּאָדָם וּבְבָהָמָה בְּלֹעַפְרָהָרֶץ הָיָה כַּנִּים בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם".

"דבי אלילו (הביאו הרבה בעל יפה תואר פרשת ורא דף ס"ו): י"ד מיני כינים הביא הקב"ה על המצרים.

א"ה, טעם שהביא י"ד מיני כינים,رمز להם במקה זו ד"י לכם מלומר דמעשה משה מעשה כשייפים הם, שהרי במקה זו הוו ואמרו אצבע אלקים היא. עוד רמז, הם חשו ליה שבטים דאפריים ומנסה כראובן ושמעון וכו', שנמשכו אחר משה עלי"פ שהיו יודעים דמעשה כשייפים הוא, لكن סדה כנגד סדה, במקת כינים הוו דלאו מעשה כשייפים ועל האמת והצדק נמשכו ה"י השבטים אחרים, لكن בדיון הוא שיילקו ביד מיני כינים".

(מדרש תלפיות ענף "כינים")

סרגליות סדה כנגד סדה

"של מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדת" (סנהדרין דף ז). "במدة שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח)

בפרשה ובdry הומי מתור סדרת רב המכר "סדה כנגד סדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

כיוון שראה הקב"ה שמזלזין באחרן, התחליל מייחסו

שמות ר' כ"ה: "וזאלעזר בן אהרון לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראיyi אבות הלוים למשפוחתם".

"במדבר ב' ל"ז": ייעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן לדגלייהם, ואחרון היכן היה? רבי יהושע בר נחמי מר' לוי בר חייא ור' אבא בשם ר' חייא בר אבא: כיון שבא ליחסן הווו אותו ואמרו לו: את מייחסנו? עד שאתה בא ליחסנו, לך ויחס את בניך, אלעזר בנו, למי הוא נשוי, לא לבתו של פוטיאל? ה"ד (שמות ר' כ"ה): זאלעזר בן אהרון לקח לו מבנות פוטיאל' כיון שראה הקב"ה שהן מזלזין בו, התחליל מייחסו, ה"ד (במדבר כ"ה י"א): פ'ינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, כהן בר כהן קנאני משיב חמה בן משיב חמה, שנאמר, 'השיב את חמתך לכנור הנני נתן לך וגוי', לפיקך הקדים הקב"ה כבודו של אהרן לכבודו של משה, ה"ד (שם י' א'): 'yalah תולדות אהרן ומשה', משה ואחרון אין כתיב כאן, אלא אהרן ומשה....".

(ויקרא רבה ל"ג ד')

שכר משה ربינו כנגד מה שאמר

שמות ר' י"ב: "ונזכר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שקעו אליו ולא ישמע אני פרעה ואני עמל שפטים".

... שבעה שאמր משה לפני הקב"ה 'הן עמל שפטים' נודיעו כל בריות שבועלם ואמרנו, ומה משה שהוא עתיד לדבר עם שכינה במאה ושבעים וחמש מקומות, והוא מבאר כל אותן וכל דבר ודבר וכל פסוק ופסק שבחורה בעקביהם לשון הוא אומר לפני הקב"ה 'הן עמל שפטים', אנו על אחת כמה וכמה. ועל שאמר משה 'הן אני עמל שפטים' זכה לבסוף להיות שליח בין גבורה לישראל, שנאמר: 'אנכי עומד בין ה' וביניכם', שאפילו מטטרון אין יכול לעמוד בין הגבורה לבשר ודם, ובשביל שאמר משה 'כיבד פה', זכה שאמר לו הקב"ה 'פה אל פה' וגוי, ובשביל שאמר לא איש דבריםanca'i, זכה לבסוף אל הדברים אשר דבר משה... אמר לו הקב"ה למשה: משה אתה אומר לי 'כיבד פה וכבד לשון אנכי', הרי אני נתן לך פתחון פה ומענה לשון יותר מכל בא הארץ, שלא יהיה כל חורי תורה וכל גנזי חכמה שיש לי במקום שלא תפזרה על ידך לכל הארץ העולם, שנאמר: 'אנכי אהיה עם פיך והוריתיך'."

(מדרש אותיות דברי עקיבא)

"ובשביל שאמר 'אני עמל שפטים' זכה ולבסוף 'אנכי עומד בין ה' וביניכם'. פירוש: משה בעונותנותו אמר שלא יוכל להיות שליח בין ה' לבין ישראל, ומדה כנגד מדת, זכה להיות בין ה' וביניכם.

(מדרש הגadol)

מדוע ישארו הצפראדים ביאור

שמות ח' ה'ז: "ויאמר משה לפרעה התפואר עלי למתי עעתיר לך ולצבדיך וילעך להקרית האפראדים מפק ומבקעך רק ביאור תשארנה: ויאמר למחר ויאמר לךך למען תדע כי אין בה אלקלינו: ויסרו הצפראדים מפק ומבקעך ומעבדיך ומיענקך רק ביאור תשארנה".

מדוע ביאור תשארנה, וכי חס ושולום לא יכול להסיטים גם מהיאור? נראה לבאר בדרך פשוטה שהובא בילוקוט בעניין عشرת המכות, אמר לו בדבר שנתגאה ואמר פרעה: 'לי יאור', בו תחיל הפורענות. גם עתה בשעה שהסירה הצפראדים מצרים, אמר לו משה, רק ביאור תשארנה, לפי שהוא מתגאה ביאור, ואמר: 'לי יאור', לפיק הניח בו הצפראדים, שאם עשה פרעה את היאור - שיסיר ממנה פרעה בעצמו את הצפראדים...

מכת ערוב על שום מה

שמות ח' כ': "ויעיש ה' כן ויבא ערלב כבד ביבת פרעה ובבית עבציו ובכל ארץ מצרים תשחת הארץ מפני הערב".

המצרים נכנסו לבתי ישראל כדי להמוס את ילדיהם, עכשו יכנסו החיות לבתיהם לטרוף את בנייהם.

(זבח הפסח עמוד 30 ע"פ האברבנאל)

"המכה הד' שלח בהם את הערוב מדה כנגד מדת וכמו שם מערכין קודש וחול וטמא וטהרה, כך הביא עליהם ערבוביא של מני משחיתים להשחית בהם ובישראל שהיו קדושים וمبادילין בין קודש לחול ובין טמא לטהור, נאמר בהם: והפלתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבתי היהות שם ערוב וכו', כנגד זה ציווה להם את השבת שיבדילו בין קודש לחול, כדכתיב: ששת ימים תעבוד וכו' ויום השביעי שבת לה' אלוקיך וכו'".

(ספר סדר היום, ביאור עניין עשר מכות)

סרגליות סדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף ז). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח).

בפרשה ובדף הומי מתור סדרת רב המכר "סדה כנגד סדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

דם כנגד דם

"נגלה לי בחולם שהביא הקב"ה עליהם דם, על שמו את ישראל להקיז דם, ולהשתדל לבקשת רפואתם, לך הפך את מימיהם לדם וישתו וישכוו מדמים, כאילו אומר להם: תשתו דמכם אשר לישראל להקיז לכם, וכוונתם שיחללו את השבת".

(מגלה צפונות, בא דף קט.)

כנגד דם הקורבנות

על שעיכבו המצרים את ישראל מהיכנס לירושלים לבנות את בית המקדש ולהקריב קורבנות ולזרוק ולהזות מדמים – לקו בדם.

(חיים בראש)

גזו אדמה ישראל, נענו בכינים על אדמותם

שמות ח' י"ג: "ויעשו כן וית אהרן את ידו במטהו ויק את עפר הארץ ותהי הכתם באדם ובבמה כל עפר הארץ היה כנים בכל ארץ מצרים".

על שלא היו מנהחים לישראל לפירות ולרבבות, لكن נענו בכניםם שהם פרים ורבים (כמובואר בשבת דף קז:).

כנגד שפיקות דמים הביא עליהם כינים, כי הכניםם מן האדמה, וקול דמי אחיך צועקים מן האדמה.

(מנחת אליהו לבעל שבט מוסר)

אחדות להרעה כנגד אחדות להזיק

לפי שהיו המצרים מתחערבים זה עם זה, ונענו אחיהם אווהבים לשעבד את ישראל, לפיק נתן שלום בין כל החיות שמתעוררות ובאות עליהם.

(מדרש חדש, אוצר המדרשים שמות ח' י"ז)

"כה" כנגד "כה"

שמות ז' ט"ז-י"ז: "וזמורת אליו ה' אֶלְקִי הָעָבָרִים שַׁלְחַנִי אֵלֶיךָ לאמר שלח את עמי ויעבדני במקבר והגנה לא שמעת עד לה: פה אמר ה' בזאת תדע כי אני ה' הנגה אנמי מכה במשה אשר בידי על הרים אשר ביאר וננהפכו לדם".

"כה אמר ה" כנגד לא שמעת עד כה" – מדה במדה. (עדו שם): אתה אמרת (לעיל ה' ב'): "לא ידעתי את ה'", חיך כי "בזאת תדע כי אני ה'", "למן תדע כי אין בה אֶלְקִינּו" (להלן ח' ו'). "למן תדע כי אני ה' בקרב הארץ" (שם י"ח), "בעבור תצע עי אין קמני בכל הארץ" (להלן ט' י"ז), "למן תדע כי לה הארץ" (שם י"ח). וכן אמרו לו עבדיו (י' ז'): "חטאים תדע כי אביה מצרים".

(יקר חרוץ עמוד פ' ב')

ערובוב כנגד ערובוב

המצרים היו מכrichtים את ישראל לבשל להם בשר וחלב מעורבים יחדיו, لكن נענו בערבוב חיות.

(ילקוט מעם לועז, שמות ח' כ')

עונש הברד על שכחת טובת יוסף

שמות ט' כ"ה: "... ואות כל עשב השדה הפה הברד ואות כל עץ השדה שבר".

פרעה ועמו שכחו את הטובה שעשה להם יוסף כשקיים את כל תבאות מצרים לכן, מדה כנגד מדה, באו עליהם מכות ברד וארבה שפגעו בגידוליהם, תבואתם ויבוליהם.

סרגליות סדה כנגד סדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף ז). "במدة שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח)

בפרשה ובדף הומי מתור סדרת רב המכר "סדה כנגד סדה" בתנ"ר ובדברי חז"ל

מכת ברד על שם מה

ברד בא להם על שהלבינו פני ישראל באמנותו פחותה, וידוע של עוזן הלבנת פנים הרוי זה כאילו דנו באש ומים.

(מנחת אליהו לבעל שבט מוסר)

על שרציו לבטל ישראל מקבל התורה שנמשלה באש ומים, באה להם מכת זו של ברד שהוא אש ומים.

(פנוי דוד)

מנעו ישראל מלטבול במקווה, נעשו בטיפות ברד שישיעורן כמקווה

במדרש בחודש (لتלמיד הרמ"ע מפאנו, בביור מכת ברד) כתוב שככל טיפה וטיפה היה גדולה כשייעור מקווה, והיינו ארבעים סאה, והוכיח כן שבהמשך נאמר שלאחר שימושה התפלל חදלו הקולות "ומטר לא ניתך ארצה", ודרשו חז"ל (ברכות דף נד:) שהם נשארו באוויר והם אבני אלגבייש שירדו בימי יהושע (יהושע י' י"א), ומובואר בחז"ל שהוא אבן הוא משא ארבעים סאה. עוד מבואר במדרשים (תנ"ד"א רבה ז' אות ג', מד"ת וארא י"ד, שמota רבה ט' י', ילקו"ש אמצע רמז קפ"ב, מד"ג י' ב') שהמצרים מנעו את ישראל מלטבול (כדי שלא יפרו וירבו).

ונראה דעת שמנעו ישראל מלטבול במקווה, לקו המצרים שבא עליהם ברד שככל גודל טיפה בו היה כשייעור מקווה.

מכת שחין - המביבים - יתביישו

בחיות ישישראל היו עוסקים במלאכה בזואה בחומר ובלבנים, היו מואסים אותם, لكن הש"ת נתן להם השחין שייהיו נמאסים ובודשים לעמוד לפני ישראל.

(חוות הפסח)

על שהיה פרעה שוחח ילדים וטובל בדם להתרפא מצרעתו, קיבל שחין שהוא מין צרעת. כן י"ל, על שהחינוי פניהם של ישראל, בא עליהם שחין המגנה את הפנים. ועוד, שהמצרים עיכבו את ישראל מהיכנס לירושלים שם היו מפרישים למי שהיה לו שחין פורה – لكن לקו הם בשחין.

(מנחת אליהו לבעל שבט מוסר, וכעין זה בהשיר והשבח)

ערוב ודבר - שימוש הפוך מהשימוש הרגיל

שמות ח' י"ז: "כי אם איןך משליח את עמי הנני משליח בך ובעביך ובעמך ובבתקיך את הערבר ומלאו בטע מצרים את הארץ וגם האדמה אשר הם עליה".

"מכות ערב ודבר משלימות זו את זו, היכיז? האדם שצרכיו מרובים זוקק לשימוש, וברא ה' את החיה ואת הבמה לשמש את האדם; בהמה: בחלה, גיזתה ועובדתיה, והחיות: לפני שחיטה האדם ולכשיטוקן החיטה הראשון - שמשו את האדם כבמה, ועתה "שימוש" שלהם הוא ליראו ולהפחדו, כדי להטוטו אל דרך הרעה באה לעולם על שבועת שוא ועל חילול השם - פרקי אבות פ"ה, מי שנתחייב סקללה... או חיה דורותתו (כתובות דף ד), וגם זה נקרא שימוש, ואמרם ז"ל: ... ואורי סבל... והם לא נבראו אלא לשמשני (קידושין דף ב'). והבהמות, המביאות תועלת נראית לאדם, נמצאות ברשותו ובקרבתו, אבל החיות ש"שימושן" קשה לאדם, גרות במדבריות, הרחק מן האדם, ואדם באדם אינו רשאי להשתמש אלא מדעתו, וגם במקרה זה לא באוצריות, והמצרים שכבשו תחת ידם עם שלם, והעבדים בחומר ובלבנים ובכל עבודה קשה וכו' - מدد להם ה' כמדתם והחליף להם את המשמשים של האדם; החיות הטורפות באו אליהם מן המדבר... ולנו עמם לינת לילה ולולה תפילה משה היו דורשות את כולם; והבהמות המשמשות, שהאדם רוצה בהן, - נלקחו מהם, כי מתו قولן בדבר".

(השיר והשבח' הגודה של פסח לרבי זלמן סורוצקין זצ"ל עמוד צ"ה)

לרפואה שלמה: **בן ציון בן חייה ★ לעיולי נשמתה: הר"ר ברוך ב"ר יוסף ז"ל**
להנצחות, הקדשות ופרטים על הספרים **646-340-5403-054-251-0336** קו אמריקאי: **WEB: WWW.TORAH24-7.COM/SEFORIM-HEBREW EMAIL: ap@torah24-7.com**

כ – 150 אופנים וראיות בהם "משה ואהרן שקולין כאחד"

התנבאתי ואמרתי שעתיד אני לקבל תורה מותך להבי אש". וכיוון שאהרן היה גדול ממשה בги' שנים (כלמדנו בשמות ז' ז'), נמצא שהחלו אהרן ומשה להתנבה באותו השנה.

אהרן נפטר בגיל 123, נמצא שנפרסה נביאותו על פניו 120 שנה, וכן משה שנפטר בגיל 120 נפרסה נביאותו על פניו 120 שנה, והרי לו שקולין משה ואהרן גם בזזה שהחלו להתנבה באותה התקופה ובזזה שהיו שניהם נבאים משך 120 שנה.

עוד ייל שקולין משה ואהרן ע"פ דברי המדרש (במדבר רבה י"ט י"ז) : "... כך אמר הקב"ה : הללו זקנים (משה ואהרן) שני צדיקים לא עשו דבר חוץ מדעתם ועכשו כשאני מסלkon אני מסלkon עד שאני מודיעען". והיינו שקולין בצדקתו ובזזה שהקב"ה הודיע לשניהם על סילוקן. ומתו שניהם מיתת נשיקה (בשיר השירים הרבה אי' ה', ילקו"ש מסע רמז תשפ"ז), ובמדרשה הגדול (דברים ל"ד ה') : "מה מיתת אהרן מפני קודש, כך מיתת משה מפני קודש". וכן שבשניהם לא שלט לא מלאך המוות (ב"ב דף יז.), ולא רימה ותולעה (שם). ובספרי (פרשת נצבים פיסקא ש"ה) : "בשנה אחת מתו הצדיקים משה ואהרן", ומשמעותו שקולין כאחד בכל הניל.

ובמדרשה הגדול (דברים ל"ב מ"ט) : "הר נבו", הר שמו בו שלושה נבאים שלא מתחתן ידי עבירה, משה, ואהרן ומרים", ושקולין כאחד שמו בהר ושלא מתחתן ידי עבירה.

ואיתה בספרי דאגתא על אסתר (מדרשה פנים אחרים נוסח ב' פרשה א') : "חמשה

"הוא אחרן וממשה..." (שמות ז' כ"ו).

איתא ברש"י¹ ד"ה הוא אהרן ומשה : "יש מקומות שמקדמים אהרן למשה ויש מקומות שמקדמים משה לאהרן, לומר לך **شكلין כאחד**".

לכורה יש לתהות כיצד יתכן לומר שקולין היו משה ואהרן כאחד, הרי על משה נאמר "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה..." (דברים ל"ד י'), וכבר ביארו בזזה המפרשים בדרכים שונות.

הנה על עיקר הקושיה יש לענות ע"פ דברי הזוהר הקדוש (אחרי מות דף עט) : "אמר רב שמעון : כתיב (ישעיה ס"ו כ"ג) 'והיה מדי חדש בחודשו ומדי שבת בשבתו', أماyi שkil דא בדא, אלא כלא בחד דרגא...". תרגום : למה שקולים זה בזזה, כלומר למה שניהם החדש והשבת שקולים יחד בכתב דלאורה אינם שקולים! ומשיב, אלא הכל במדרגה אחת עולה...".

ומכאן שישנם דברים שקולים כאחד, על אף שלמראה עיניים (והגדורותיהם ההלכתיות) אין שווין כל עיקר.

אמנם לאחר השיטוט בדברי חז"ל במדרשים ובדברי הקדמוניים, מצאתי אופנים רבים שיש לומר גביהם שנחשבים משה ואהרן כשלinear כאחד, ובס"ד אחיל לפורתם.

יש לומר ש"סקולין הם כאחד" מוסף על תחילת ומשך זמן התנבאותם, דאיתא בסדר הדורות שאהרן החל להתנבה בגיל שלוש, ובמדרשה (דברים הרבה י"א י') אמר משה רבניו על עצמו : "... וכשהייתי בן שלושה חודשים

¹ ומקור דבריו בבראשית רבה א' ט"ז ובعدد מקו.

בפסקתא רבתי (פיסקא ח') : "שבעה ושבעה מוצקות" (זכריה ד' ב') שבעה כנגד שבעה ימי בראשית 'חצבה עמודיה שבעה' (משל ט' א'), ושבעה כנגד שבעה האבות; אברהם יצחק ויעקב קחת עמרם משה ואהרן, וشكולין בזזה כאחד שנקרוו שניהם "אבות".

במדרש תנומא (ויצא סימן ז') : "והנה מלאכי אלהים זה משה ואהרן...", וכן שם (ויקרא סימן א') : "'ברכו ה' מלאכיו' (תהלים ק' ג'), אלו משה ואהרן שנקרוו מלאכים, שנאמר (במדבר כ' ט' ז') : 'וישלח מלאך וויצוינו ממצרים', וכן הוא אומר 'ויהיו מעuibים במלאכי אלהים' (דברי הימים ב', ל' ט' ז')", וشكולין בזזה שנקרוו שניהם מלאכי אלוקים.

עוד שם (ווארא סימן י' ב') : "ווחכם באחרור ישבחנה" (משל כי' ט י' א), זה משה ואהרן..., וכן דרשו (שם, תצוה סימן ז') : "'כבוד חכמים ינחלו' (משל ג' ל' ה), אלו משה ואהרן", ובזזה שקולין כאחד שנקרוו שניהם "חכמים".

במדרש אגדה (בראשית כי' ט ג') : "וונאספו שמה". אלו ישראל, שנאמר : 'ויתיצבו בתחתית הארץ' (שמות י' ט י' ז), יוגלו את האבן - משה ואהרן יקבלו את התורה". ובזזה שקולין כאחד.

עוד שם (בראשית ל' ג' י' ג) : "ויאמר אליו אדוני יודע כי הילדים וגוי - זה משה ואהרן".

בilkhot שמעוני (משל רמז תתקמ' ז') : "'וכעה צדיקים יפרחו' (משל י' א כ' ח) - זה משה ואהרן וסנהדרין שלו", ובזזה שקולין כאחד.

שכתב בהן "הוא", והן צדיקים, "아버ם הוא אברהם" (דברי הימים א', א' כ' ז), "הוא משה ואהרן" (שמות ו' כ' ז), "הוא אהרן ומשה" (שם שם כ' יו), וشكולין כאחד שנאמר בהם "הוא" ושניהם צדיקים.

בפסקתא דרב כהנא (פיסקא ד' פרה אדוונה) : "ר' חנן בר פזי פתר קרייה בפרשת פרה, שיש בה משבעה שבעה, שבע פרות, שבע שריפות, שבע הזיות, שבע כיבוסים, שבע טמאים, שבעה טהורין, שבעה כהנים. אם יאמר לך אדם, חסר הון, אמר לו, אף משה ואהרן היו בכלל", ובזזה שקולין כאחד שנקרוו שניהם "טהוריין".

ובבראשית רבתי (עמוד 158) : "וישנים זיתים עליה" (זכריה ד' ג') - אלו משה ואהרן..., וشكולין בזזה כאחד שנקרוו שניהם "זיתים".

עוד בפסקתא דרב כהנא (פיסקא ח' מצות העומר) : "'ירעב יאכל' (איוב ה' ה'), זה משה ואהרן. יואל מ zenithים יקחחו' (שם), לא בזיין ולא בגין אלא בתפילה ובתחנונים, 'ויאמר ה' אל משה מה תצעק אליו' וגוי (שמות י' ז ט' ז). יושוף צמים חילם' (איוב שם), מי דחק למונו של פרעה, משה ואהרן וכל המזומתניים להם. דבר אחר. אשר קצירו' (שם), זה סיחון וועג. 'ירעב יאכל' (שם), זה משה ואהרן. יואל מ zenithים יקחחו' (שם), לא בזיין ולא בגין אלא בתפילה ובתחנונים, 'ויאמר ה' אל משה אל תيرا אותו כי בידך' וגוי (במדבר כ' א ל' ז). יושוף צמים חילם' (איוב שם), מי דחק לממוןם של סיחון, משה ואהרן וכל המזומתניים להם", ובזזה שקולין הם כאחד.

עוד שם (פיסקא ט' יו איכה) : "ויאשiba שופטיך כבראשונה" (ישעיה א' כ' י), זה משה ואהרן", וشكולין כאחד.

ובמשנת רבי אליעזר (פרשה ח' עמוד 152): "משה ואחרן נכתב על ידים ספר תורה. במשה הוא אומר: זכרו תורה משה עבדי (מלacci ג' כ"ב). באחרן הוא אומר: תורת אמת הייתה בפיחו (שם ב' ו'), ובזה שקולין כאחד.

בילוקוט שמעוני (כii תצא רמזו תתקכ"ה): "והנושא אשה לשם שמים, לסוף יוצאי ממנה בנימ שמושיעין את ישראל, צא ולמד מן עמרם שנשא אשה לשם שמים, ויצאו ממנה משה ואחרן שהרבו תורה ומצוות לישראל", ובזה שקולין הם כאחד.

במדרש אגדה (שם במדבר כ"א י"ח): "יכורה נדיבי העם", זה משה ואחרן כשמתה מרים...", ובזה שקולין כאחד שנקרו שניהם "נדיבי עם".

בפסקתא זוטرتא (בראשית מי י): "ויבגפן שלשה שריגים" - אלו משה ואחרן ומרים", ובזה שקולין כאחד שנקרו "שריגים".

עוד **בפסקתא** זוטרתא (שםות ד' כ"ט): "וילך משה ואחרן" - בעצה אחת ובהסכמה אחת", ובזה שקולן כאחד.

עוד שם (שםות ז' ו-ז'): "ויעש משה ואחרן וגוי כן עשו" - לא הוסיפו ולא פיחתו", ובזה שקולין כאחד.

עוד שם (שםות י' כ"ג): "... כסבור היה פרעה שחשפnis הם משה ואחרן...", ובזה שקולין כאחד שחשבם פרעה כמכשפים.

ובפסקתא זוטרתא (שםות י"ב מ"ט): "ויאמר ה' אל משה ואחרן זאת חוקת". משונה פסוק זה מכל שאר האמורות, שלא נאמר בו 'אל משה ואל אהרן', אלא 'אל משה ואחרן', למדך, אל משה אמר ואחרן שומע עם משה, לכך כתוב 'ואהרן', ובזה שקולין כאחד ששמעו ייחדיו את דבר ה'.

עוד שם (שיר השירים רמזו תתקפ"ו): "מקטרת מזור ולבוגנה" (שיר השירים ג' ו') - זה משה ואחרן", ובזה שקולין כאחד.

במדרש הגדול (שםות י"ג ד'): "בכוכורות" (תהלים ס"ח ז'), במעשה כשרים שבהן אלו אברהם יצחק ויעקב. דבר אחר, זה משה ואחרן ומרים", ובזה שקולין משה ואחרן כאחד שנקרו כשרים שבhem".

עוד שם (שםות י"ח י'): "אשר הצל אתכם מיד מצרים... אשר הצל אתכם", זה משה ואחרן, וגם בזה שקולין משה ואחרן כאחד.

בבתי מדרשות (חלק ב' מדרש אלף ביתא): "... ותלה כל העולם על ראשם נגד שבעה צדיקים שבעולם הזה שעלייהן נתყיסד העולם, ואלו הן: אברהם יצחק ויעקב משה ואחרן, דוד ושלמה, וכשם שבשבילן מתקימים את העולם כך בשביב נשותיהם נתყיסד העולם", ובמדרש הגדול (ויקרא י' ב'): "משה ואחרן שיש בהן כל חמדות הטובות שבעולם שלל העולם אין עומד אלא בשביבן". וכן בחולין (דף פט.): "אין העולם מתקיים אלא בשביב משה ואחרן", ומאחר שעלייהן נתყיסד העולם ובשבילים ובשבילים נשותיהם מתקימים העולם, ויש בהן כל חמדות הטובות שבעולם, שקולין הם כאחד.

במדרש הגדול (בראשית כ"ו כ"ה): "יתנו רבנן: שבעה בנו מזבחות קודם שהוקם המשכן, ואלו הן: אדם הראשון ונח וארחים, יצחק ויעקב, משה ואחרן", ובזה שקולין הם כאחד.

עוד שם (בראשית כ"ט ל"ד): "ויתהר עוד וגוי על כן קרא שמו לוי, שראת שעתיד לצאת ממנה בנימ שמלון את ישראל לאביהן שבשמי, והן משה ואחרן". ובזה שמלון את ישראל לאביהן שבשמי, שקולין הם כאחד.

פרעה והיו רואין שהם דומים למלacci השרת ורום קומתנו כארזי לבנון וגלגלי עיניהם דומים לגלגלי חמה, זוקנות שלם כאשכבות תמרה וזיו פניהם כזיו החמה ומטה האלוקים בידם שחקוק עליו שם המפורש ודיבור פיהם כאש שלהבת, מיד נפל פרחים עליהם והיו ארבע מאות פתחים לפלטרים של פרעה ועל כל פתח ופתח ארויות זובים וחיות רעות ולא הייתה בריה יכולה/licens שם, עד שהיו מאכלילו אותם בשרא לא יהו מזיקין אותו, וכשבאו משה ואהרן נתקמצו כולם וסובבים ומלחיכין וגליהם והתחילה ללוותם, עד שבאו לפני פרעה וכל מלכי מזרח ומערב, כשראו אותם נפל פרחים עליהם וזיע ורותת וחחללה אחז לפרקעה ולכל היושבים לפניו והסירו כתיריהם מעלה ראשיהם והשתחו להם". ומכאן שהיו שוקlion בעיני המצרים והפכו פרחים עליהם אחד.

עוד יש לומר ש"שוקlion הם כאחד" מוסב על תוארן החיצוני, שכן כתוב אור החיים הקדוש (שמות ד' י"ד), שגם אהרן היה כבד פה במשה, ובשבת (דף צב.) איתא למי"ד שגובחן של כל הלויים היה כגובה משה שהיה עשר אמות (ומסתבר שגם אהרן בכלל, שהרי אף הוא משפט לו).

אם כן נמצא דומה ואהרן שוקlion כאחד אף בתוארן החיצוני, שניהם גבוהים יי' אמות ושניהם כבדי פה, "וירום קומתנו כארזי לבנון וגלגלי עיניהם דומים לגלגלי חמה, זוקנות שלם כאשכבות תמרה וזיו פניהם כזיו החמה" (ביבדרש לעיל). ושמח לבי כשמצאתי במדרש (גנזי שכטר א' 94): "אהרן משה עטיפת פניהם דומים זה לזה, וכל שהיה רואה למשה רבינו היה סבור שהוא

במדבר (י"ד י): "ויאמרו כל העדה לרוגם אתם באבניהם...", ובפסיקתא ربטי (פיסקא כי"ו): "איזה נביא יצא להם ולא ביקשו להורגו, עמדו להם משה ואהרן לא ביקשו לרוגם אותם באבניהם? שנאמר: 'ויאמרו כל העדה לרוגם אותם באבניהם'".

וכן בילקוט שמעוני (בשלח רמז רנ"ח): "ר' יוסי בן שמעו אומר, כל זמן שהיו ישראל מבקשים לסקול משה ואהרן, מיד יוכבוד ה' נראה בענן" (שמות ט"ז י), להלן הוא אומר "ויאמרו כל העדה לרוגם אותם באבניהם, וכו' והוא אומר יוכבוד ה' נראה בענן, וכל כך מה, א"ל המקומות: מוטב שילקה עמוד הענן ואיל יסקלו משה ואהרן", ובזה שוקlion כאחד שבקשו לרוגם ולסקול את שנייהם² באבניהם.

עוד שם (חוות רמז תשס"ג): "ויריב העם עם משה (במדבר כ' ג'), כיון שראה משה ואהרן פניהם זעומות, ברחו להם לאוהל מועד", ובזה שוקlion כאחד.

בילקוט שמעוני (שמיני רמז תקל"ב): "אשריהם משה ואהרן שלא נשאו לכמ פנים בעולם הזה, שנאמר: 'יען לא האמנתם بي' (במדבר כ' י"ב), אלו האמנתם בי עדין לא הגיעו זמנים ליפטר", ובזה שוקlion כאחד.

עוד שם (מסעי רמז תשפ"ז): אמר הקב"ה למשה: "וכש שנטעלה מערה של אהרן ולא נודעה, כך לא תודע מערה שלך", שנאמר: "ולא ידע איש את קבורתו" וגם בזה שוקlion כאחד שאין איש יודע מקום קבורתם.

ואיתא במדרש (ילקוט שמעוני, ורא רמז קפ"א): "כשבאו משה ואהרן עמדו לפני

² וכן במדרש תנחותא (שלח לך סימן כ"ב) איתא שבקשו לרוגם את משה ואהרן, אמנם רשי' ומפרשים אחרים ביארו שרצוי לרוגם את יהושע וכלב.

איל הקב"ה: פטה אותו בדברים, לפי שהוא בורח מן השררה, אין יקח אלא לשון פיתוי... ואף יקח את אהרן לשון פיתוי, **שהיה בורה מן השררה**". ובזה שקולין משה ואהרן כאחד שניהם ברחו מן השררה והכבוד.

אהרן ומשה הגיעו כל אחד בתחומו לROOM המעלה ולשיא הפיסגה, אהרן שהיה כהן גדול ואין שני לו, ומשה שהיה המנהיג והמלך ואין שני לו, ובזה היו שקולין כאחד.

בילקוט שמעוני (שמואל ב' רמז קנ"א): "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: מפני מה קנסת מיתה על אדם הראשון, אמר להם: מצוה קלה צויתיו ועבר על צווויי, אמרו לפניו: רבש"ע, והלא משה ואהרן שקיימו כל התורה כולה מאל"ף ועד תייו. אמר להם: מקרה אחד לצדיק ולרשע". לו, ובזה שקולין אהרן ומשה שקיימו כל התורה כולה מאל"ף ועד תייו.

בבמדבר רבה (ב' א'): "יב"ח מקומות אתה מוצא משה ואהרן שווים נגד י"ח ברכות... ביב"ח מקומות משה ואהרן מזוגני (יחד, להתייחד דבר ה' אליהם) - רמז ל"יח ברכות...", ובזה שקולין הם כאחד.

עד שם (י"ח י"ד): "... יכבריך ארמוין זה משה ואהרן, מה הברית איינו זו (אלא קבוע וקיים בקרשי המשכן, כשם שהקרשים קיימים לעולם – יומא דף עב), כך משה (ואהרן איןם זרים מגודלתם)...", ובזה שקולין כאחד.

בקטעי מדרשים (גניזה עמוד קט"ז): "וחמושים", מהו 'וחמושים', מזויינים בחמישה מיני כלי זיין, ואלו הן: אברהם, יצחק, ויעקב, משה ואהרן, שהיו עומדי עולם שהכל תלוי בהם", ובזה שקולין הם כאחד.

אהרן,ומי שהיה רואה לאחרון היה סבור שהוא רבן של כל הנביאים".

בתעניית (דף ט., תוספתא סוטה י"א ד') למדנו שמשה ואהרן נקראים "פרנסים טובים שעמדו לישראל" והיינו שהיו שקולין בזה כאחד.

בשמות (ב' ו'): "זהה נער בכה" בשמות רבה (א' כ"ד) ביארו שה"נער" זהו משה, ואילו בילקו"ש (שמות רמז קס"ו): "זהה נער בוכה, זה אהרן", ועוד במדרשו על בכיותם בשנת חייהם האחרונות "כשמתה מרים היו משה ואהרן בוכים..." (בית המדרש אי 91), וב敖צר המדרשים (אייזנשטיין), אהרן עמוד 13: "והיו משה ואהרן בוכים מבפנים וישראל בוכים מבחוץ"), ובמדרשו הגדול (במדבר כ' ז'): "... מידatus הדיבר על משה ואהרן. אמר להן: בני מתים בצמא ואתם יושבין ומatablin על זקינה זו? קח את המתה והקהל את העדה". ולפי זה בכיותם ובכעס ה' עליהם, שקולין הם כאחד.

בחולין (דף פט.): "גדול (מה) שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם, דאיilo באברהם כתיב: ואני עפר ואפר, ואילו במשה ואהרן כתיב: ונחנו מה", והיינו שקולין כאחד בזה שגדול הנאמר עליהם מהנאמר על אברהם.

משה ואהרן עשו כל פעולה ללא פניות, ולא גאווה, ללא בקשת כבוד ומבליל לרדוף אחר השררה, אלא כל מעשיהם אך ורק לשם שמיים - ובזה שקולין כאחד.

ולא רק שלא רדוף אחר השררה אלא, משה רבינו לא רצה ליטול לעצמו הגדולה, ונאמר במדרשו (תנחותם ויקרא סימן ד'): "ללמדך **שהיה בורה מן השררה**", וגביו אהרן איתא במדרשו (שם צו סימן י"ד): "קח את אהרן.

ואהחרן ימליכנו ויטעימנו אח"כ, וכמו שהוא גבי פרעה, ככה הוא גבי ישראל, דכתיב: **וזכרו** הוא לך אל העם וגוי...". ולכן "שקלין כאחד" שע"י שניהם הושלמה המשימה.

וכן איתא במדבר רבה (י"א ג'): "... מי מלון, רב ברכיה תנין לה בשם רשב"י: משה מוהל ואחרון פורע", וק噫יל (שבת דף קלז): "מל ולא פרע את המילה - כאילו לא ملي". ומשמעו שע"י שניהם כאחד הושלמה המילה.

כו י"ל "שקלין כאחד" מלשון אחדות, דכשנצטווה משה לlected ולגאול את עם ישראל טען לה' שאחרון אחיו הגדל ראוי ממנו לתפקיד, וה' ענה לו שאחרון לא יקפיד עליו כלל אלא יוארך ושמח בלביו (שמות ז' י"ד), וברש"י (שמות י"ב ג', ד"ה דברו אל כל עדת): "וַיֹּאמֶר אֱהָרֹן מִדְבָּר וְהַלֵּא כִּי־כָּבֹוד שְׁמֹת ז' ב') : 'אַתָּה תְּדַבֵּר, אֶלָּא חֹלְקִים כְּבָוד' זה לזה ואומרים זה לזוה למדני, והדיבור יוצא מבין שניהם, כאילו שניהם מדברים". ומשום שכיבדו משה ואחרון אחד את השני והיו באחדות גמורה נחשבו "שקלין כאחד".

בשיר השירים רבה (פרק ד'): "שנֵי שְׂדִיד, אלֹו מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן, מֵהַשְׁדִּים הַלְלוּ הַוְדָה וְהַדְרָה שֶׁל אֲשָׁה, כֵּץ מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן הַוְדָן וְהַדְרָן, שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מֵהַשְׁדִּים הַלְלוּ נוֹיָה שֶׁל אֲשָׁה, כֵּץ מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן נוֹיָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מֵהַשְׁדִּים הַלְלוּ כְּבוֹדָה וְשְׁבָחוֹת שֶׁל אֲשָׁה, כֵּץ מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן כְּבוֹדָן וְשְׁבָחוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מֵהַשְׁדִּים הַלְלוּ מְלָאִים חָלָב, כֵּץ מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן מְמֻלָּאים יִשְׂרָאֵל מִן הַתּוֹרָה, וּמֵהַשְׁדִּים הַלְלוּ כָּל מָה שָׁהָאָה אָוֹכֶל הַתִּינּוֹק אָוֹכֶל וַיָּנַק מֵהוּ, כֵּץ כָּל תּוֹרָה שֶׁלְמָד מֹשֶׁה רְבִינוּ לִימָדָה לְאָהָרֹן, הַה"ד (שמות ז' כ"ח): יויגד משה לאחרון את כל דברי ה", ורבנן אמרין: גילה לו שם המפורש (בבעל הטורים שמות ז' י"ד): "יִדְבָּר

בשיר השירים רבה (אי י'): "וַיָּאוּוּ לְחַיִּיךְ", מה לחים הללו לא נבראו אלא לדיבור, כך משה ואחרון לא נבראו אלא לדיבור, ובזה שקהלין כאחד שלא נבראו אלא לדיבור (לדבר דבר ה' بعد ישראל לגואלים, ולדבר بعد ה' את כל דברי התורה לישראל שמשה מדבר את הדבר אל ישראל, היה אהרן חוזר ומדבר אותו אליהם – עירובין דף נד:).

בתעניית (דף יד): "וַיֹּאמֶר רַבִּי אֶל-עֹזֶר: לֹא הַכֵּל בְּקָרְיעָה וְלֹא הַכֵּל בְּנִפְלָה, מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן בְּנִפְלָה, יְהֹשָׁעַ וְכָלְבָן בְּקָרְיעָה. מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן בְּנִפְלָה, דְּכַתְּבֵב: וַיַּפְולֵל מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן עַל פְּנֵיהם...". והיינו שקהלין כאחד לעניין נפילה.

במדבר (כ' י'): "וַיַּקְהַל מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן אֶת הַקְּבָּל...", ושם (ט"ז ג'): "וַיַּקְהַל עַל מֹשֶׁה וְעַל אֱהָרֹן וְיִאָמְרוּ אֱלֹהִים...", ושם (כ' ב'): "... וַיַּקְהַל עַל מֹשֶׁה וְעַל אֱהָרֹן", ובשמות (לי"ב אי): "וַיַּקְהַל הָעָם עַל אֱהָרֹן...", ושם (לי"ה אי): "וַיַּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עָדָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל...", ובזה שקהלין משה ואחרון כאחד שמקהילים ונkehlim כל העדה אליהם ועליהם.

עוד יש לבאר "שקלין אחד" ע"פ מה שדרש רבי שלמה אלקבץ ז"ע, שהتورה ציוותה (פרק כ' תשא) שכל יהודי יתן רק מחצית השקלה, לרמז כי כל יהודי בפני עצמו הוא רק חי, וכאשר יתחבר לישראל אחר יהיה שלם, גיעה לשלהות, וזהו שימושה ואחרון "שקלין אחד", שכל אחד השלים את רעהו ביכולות ובכשרונות שלו (ובדומה ביארו בנוסח הברכה "boraa nafshot rebot vachsonen" ועל ידי שנعزيزים אחד בשני להשלים החסר "להחיות בהם נפש"). ובשפתי חכמים (שמות י"ב ג' אות ע'): "... אתה (משה) תדבר פעמי אחת בקיצור השליחות לפרעה כפי ששמעת מפי,

'שמעו נא המורים', נידונו במשפטותיהם (שם כ'): 'לכן לא תביאו את הכהל הזה', הוי 'מסיר שפה לנאמנים, וטעם זקנים יקח' (איוב י"ב כ'). וכן באוצר מדרשים (אייזנשטיין, ויושע עמוד 148): "... שלחתי לfrauה שלוחי הנאמנים משה ואהרן...", הרי לו אהרן ומשה נקראים 'נאמנים וזקנים' ושניהם נידונו במשפטותיהם, ובזה שקולין אחד.

מצינו בשמות רבה (ח' י): "וילך ויפגשו", הה"ד (תהלים פ"ה י"א): 'חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו', חסד זה אהרן... ואמת זה משה... הוי חסד ואמת נפגשו, כמה דתימא וילך ויפגשו בהר האלוקים, צדק זה משה... ושלום זה אהרן... נשקו, יושק לו, אמרו רבותינו כל הנשיקות של תיפלות חז"מ מג' (בדכתיב לעיל), יושק לו, מהו יושק לו? זה שמח בגודלו של זה וזה שמח בגודלו של זה, ד"א יושק לו נטול כהונה ולואה זה נוטל כהונה ונוטן לואה וזה נטול לואה ונוטן כהונה. ד"א יושק לו, אמר רב שМОאל בר נחמן... נשיקה שנשך עשו לייעקב לא היה אלא לפסולה, שנאמר (משלי כ"ו כ"ג): 'כسف סיגים מצופה על חרש', ומה היה סופו שפטים דולקות ולב רע שלא בקש לנשקו אלא לנשכו, אבל נשיקה של אהרן ומשה, הייתה נשיקה של אמת, ועליהו הוא אומר חסד ואמת נפגשו". ובכל הני שקולין هو אחד.

במדרש שכל טוב (שמות ו' כ"ו): "הוא אהרן ומשה - ואין אחרים בLOODם", ובזה שקולין אחד.

בעל הטורים (שמות ד' י"ד): "... 'אתת דבר אלוקים שתים זו שמעתי' (תהלים ס"ב י"ב). כשהקב"ה אמר למשה: 'לך שוב מצרים' (ד'

הוא וגם הנה. ר'ית שם של ד' אOTTיות, לומר שמסר גם לאהרן [מלבד משה] השם וכל כינויו".

מה השדים הללו אין אחד מהם גדול מחייביו, כך היו משה ואהרן, הה"ד (שם ו' כ"ז): 'הוא משה ואהרן', וכתיב (שם ו' כ"ו): 'הוא אהרן ומשה', לא משה גדול מהרן, ולא אהרן גדול ממשה בתורה, ר'ABA אמר: (משל) למלך שהיה לו שתי מרגליות טובות ונתן בכפ' מאזנים, לא זו גודלה מזו ולא זו גודלה מזו, כך הם משה ואהרן שווים. אר' חנינא בר פפא: ברוך המקום שבחר בשני אחים אלה, שלא נבראו אלא לתורה וככבודן של ישראל... נגור עיי' אהרן, ורפו עיי' משה, אשריהם שני אחים הללו שלא נבראו אלא לכבוד ישראל, והדא הוא דאמר שמואל הנביא (שמואל א' י"ב ו'): 'ה' אשר עשה את משה ואת אהרן', הוי 'שני שדי' אלו משה ואהרן".

עוד שם: "ועל ידי מי נקרע לכם ים סוף, על ידי שני שדי' אלו הם משה ואהרן..." ועל ידי מי נתן התורה, על ידי שני שדי' אלו משה ואהרן". ובכל הני שקולין אחד.

עוד שם "תאומי צביה", ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי: מה תאומים הללו כיון שפורש אחד מהן מזדיחן דzon נסתם... בזכותם נתנו להם... מתנות טובות, המן בזכות משה, בזכות אהרן עני הכבוד", ובזה שקולין הם אחד.

וכן (שם) באותו החודש נזרה גזירה על משה ואהרן שימושתו, ובזה שקולין אחד.

איתא בבראשית הרבה (צ"ט ה'): "ומי הם נאמנים וזקנים, יצחק ויעקב אהרן ומשה, במשה כתיב (במדבר י"ב ז'): 'בכל ביתך נאמן הוא', וכן אהרן (מלאכי ב' ו'): 'תורת אמת הייתה בפיו', ומפני שאמרו (במדבר כ' ו'): '

בראש דוד (לריבינו החיד"א, פרשת שמיני): "וַיַּדְוָם אַהֲרֹן, אָפָרֶשׁ שְׂהָוָה רְמֵז הַמִּסְוָרָה וַיַּדְוָם אַהֲרֹן' וַיַּדְוָם הַשְּׁמֵשׁ", כי ידוע דמשה ריבינו נמשל לחמה (ב"ב דף עה), וז"ש וידום אהרן וקיבל שכר, "וַיַּדְוָם הַשְּׁמֵשׁ" (זה) משה ריבינו, שפרשת שתויי יין נאמרה לו והוא לימדה לישראל ושתק משה רבינו...". נמצא שגם בזה שקהלין משה ואהרן כאחד, שעל שניהם נאמר "וַיַּדְוָם".

במדרש תנומא (במדבר סימן ט"ז): "למה היה משה ואהרן סמכים לו (לאaron), אלא אמר הקב"ה: אם עשתיכם על בני, יהיו עושים פשרה ביןיכם ובין בני, לכך היו סמכים לו...". וזה היה שקהלין כאחד.

בא וראה שהuid הכתוב שקהלין כאחד ממאי דנקט בלשון יחיד: "וַיַּלְךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן..." (שמות ז' כ"ט), וכן "וַיַּעֲשֵׂה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן..." (שם ז' ו'), "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן..." (שם ט"ז ו'). "וַיַּעֲלֵל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן..." (שם כ"ד ט'). ובבמדבר (אי י"ז): "וַיַּקְרֵחַ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן...", ושם (אי מ"ד): "וַיַּאֲלֵה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן...", וַיָּפְקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן..." (שם ד' ל"ד), ושם (י"ד ח') : "וַיַּפְלֵל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פְּנֵיכֶם...". "נִחְתִּית כַּצְאָן עַמְּךָ בַּיּוֹם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן" (תהלים ע"ז כ"א). "וַיַּלְךְ", "וַיַּעֲשֵׂה", "וַיְבָא", "וַיֹּאמֶר", "וַיַּעֲלֵל", "וַיַּקְרֵחַ", "פָּקַד", "וַיַּפְקֹד", "וַיַּפְלֵל", "בַּיּוֹם" - כולם בלשון יחיד, למדך שקהלין כאחד.

והוסיף לי ידיעין הגרא"א קאפק שליט"א: עוד מצאנו לשון יחיד גבי שניהם: "וַיַּבְאֵוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן" (שמות ז' י', י' ג'), "וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן" (שם ח' ח') ובזה מעיד הכתוב שהיו שקהלין כאחד.

ובאופן אחר יש לומר "קהלין כאחד" שהרי למדנו "שלוחו של אדם כמותו", ומכיון

"יט) נחלק הדיבור לשניים ונשמע למשה 'לך שובי', ולאהרן (ד' כ"ז) 'לך לך' לאראת משה...", ובהז שקהלין משה ואהרן שהדיבור נחלק לשניים עבורן ונשמע לשניהם. ובאור החיים הקדוש (שמות ז' ח') : "... כי מה שאתה רואה אל משה ואל אהרן לא שהדיבור היה לשניהם, אלא 'לאמר' פירוש, למשה שיאמר לאהרן. וטעם השוואתם בדיור לצד **קהלים הם במצוות זו** כי אהרן ידבר אל פרעה...".

עוד אפשר לבאר "קהלין כאחד" ע"פ דברי המדרש (שמות רבה י"ב ד', ובמשנת רבי אליעזר פרשה י"ט): "שלוש (מכות) על ידי אהרן: דם, צפרדע, כינים. שלוש על ידי משה: ברד, ארבה, חץ. ושלוש על ידי הקב"ה: ערוב, דבר מכת בכורות. וחיכון על ידי כולן". וברש"י (שמות י"ב א'): "בשביל שאהרן עשה וטרח במופתים ממשה...". ומכאן שהוא חלקם וטרחתם במכות שווה, וכן נחקרו "קהלין כאחד".

וכתב בספרינו (שמות י"א ט'): "... משה ואהרן ייחדיו התעסקו לעשوت המופתים, ולכן עתה כאשר גוזר האל יתברך להעניק את המצרים ולהציל את ישראל מאותו העונש... רצה שתהיה מצותו זו את לישראל על ידי משה ואהרן ייחדיו, כמו שהשתדלו ייחדיו להשיב את המצרים בתשובה ולהוראות את בני ישראל, כדי שיזכו שניהם יחד להוציא לפועל את פרי פעולה השתדלותם", ובזה שקהלין הם כאחד. וברש"י (שם י"ב א'): "וַיֹּאמֶר ה' אל משה ואל אהרן - בשביל שאהרן עשה וטרח במופתים ממשה, חלק לו כבוד זה במצוות ראשונה שככלו עם משה בדיור".

עוד אפשר לבאר עניין "ש��ולין כאחד" ע"פ החידוש הנפלא שביערות דבר, ובהקדם דברי הרמב"ן והרשב"ם (שםות ט"ו כ') שכתבו שאחרון היה הבכור³ במשפחתו (ואחריו נולדה מרים ואחריה משה). הנה חז"ל דרשו בביב' (דף קכ). על הפסוק "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי" (שםות ב' א') שהיתה יוכבד באותה העת בת ק"ל שנה, והטעם שהכתוב קורא לה "בת" מכיוון שחזרה לנעוריה. ולמה עשה הקב"ה כך? כתוב היערות דבר, שהיה זה לטובת משה וקדושתו כי כל פטרי רחם הם קודש לה' ולבב תחסר הקדושה ההזו ממש החזיר הקב"ה ליוכבד את נעוריה והיתה בתולה כקדם ונולד ממנו משה שהוא פטר רחם קודש לה'. ולפי דבריו נמצא שגם ממש היה נחשב בכור, והוא אופן נוסף שגם בו ממש ואחרון "ש��ולין כאחד" - שנייהם בכורים.

במקילתא (דרבי ישמעאל בא מסכתא דפסחא פרשה א'): "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר. שומע אני שהיה הדבר למשה ולאהרן כשהוא אומר יויה ביום דבר ה' אל משה בארץ מצרים" (שםות ו' כ"ח) למשה היה הדבר ולא לאהרן. א"כ מה תלמוד לומר אל משה ואל אהרן? אלא מלמד שכש שתהיה משה כלל (ראוי) לדברות, כך היה אהרן כלל (ראוי) לדברות". ובזה ש��ולין הם כאחד.

עוד שם: "אל משה ואל אהרן" למה נאמר, לפי שהוא אומר יויאמר ה' אל משה ראה נתתיק אלהים לפרטיה" (שםות ז' א'). אין לי אלא משה דין לפרטיה, אהרן מנין, תלמוד

שאמר ה' (שםות ד' ט"ז): "וזכר הוא לך אל העם וקיה הוא יקיה לך לפה", וכן (שםות ז' א') "ווארן אחיך יהיה נביאך" (מתורגמן), נחשב אהרן שלוחו של משה, ובזה "ש��ולין כאחד".

עוד ייל דמאיחר של אהרן נאמר שהוא ישמש את משה "וקיה הוא יקיה לך לפה" (שםות ד' ט"ז), וביקוט שמעוני (צ"ו רמז תקט"ו) נאמר: "ויתן עליו את הכהנת וייגר אותו באבנתי", מלמד שנעשה משה סגן לאהרן והוא היה מפשיטו והוא היה מלבישו...". נמצא אהרן הדובר של משה, ומה המשליב של אהרן, ושניהם משרתים אחד את השני, ובזה ש��ולין כאחד.

וمن כתב הריב"א (שםות י"ז ה'): "...ומtan אשר הכתית בו את היואר. תימה הלא אהרן הכהן? ואומר הרר"א שבפרק חלק מוכיח מכאן כל המעשה חבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב Cainelo עשו... שנאמר: ומtan אשר הכתית בו את היואר. וכי משה הכהן והלא אהרן הכהן? אלא לומר לך, כל המעשה חבירו וכו' ובפסחים מוכיח מכאן שלוחו של אדם כמוותו. שאהרן היה שלוחו של משה".

עוד אמר ה' (שםות ד' ט"ו): "... ואנכי אקיה עם פיך ועם פיהו והזריתני אתקם את אשר פעלשו", וגם בזה שקל ה' את משה ואהרן כאחד.

וברש"י (שםות ו' כ"ז): "הוא משה ואהרן - הם בשליחותם ובצדקתם מתחילה ועד סוף". ובסליחותם ש��ולין כאחד.

וمن ע"פ דברי רש"י הניל': שנייהם "בצדקתם מתחילה ועד סוף", שבצדקתם ש��ולין כאחד.

³ והוא שלא כדורי המודרש בשמות רבה (א' י"ג) והתוס' בכורות (דף ד. ד"ה ואהרן שלא היה באותו מנין) שמדובר היה הבהיר הבכורה.

שבשת (דף נה): "משה ואהרן שקיימו כל התורה כולה ומתו", עוד שם: "משה ואהרן בחטאם מתו, שנאמר: יعن לא האמנטם بي", וכן שנייהם לא זכו להיכנס לארץ ישראל. וב אלו הדברים שקולין כאחד.

אהרן היה כהן גדול, ובזבחים (דף קא): למדנו שגם משה רビינו כהן גדול וחולק בקדשי שמים היה (וונתכהן לשבעת ימי המילואים בלבד. שם דף קב). ומайдע, משה היה לוי, ובספרא (צ"ו מכילתא דAMILואים) מצאנו: "אהרן תחילה היה לוי, שנאמר: הלא אהרן אחיך הלוויי", ובזה שקולין כאחד, שהיו שנייהם לוים וכחנים.

משה ואהרן שקולין כאחד שנייהם היו אוהבי שלום, בפרק אבות (אי ייב): "הallel אומר: הו מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום", ובספרי דברים (פרשת שופטים פיסקא קצ"ט): "... ואף משה היה אוהב שלום, שנאמר (דברים ב' כ"ו): 'ויאשלח מלאכים ממדבר קדמות אל סיכון מלך חשבון דברי שלום'". עוד בפרק אבות (שם) למדנו על אהרן שהיה "אוהב את הבריות" ובמנחות (דף סה). למדנו "משה רビינו אוהב ישראל היה".

עוד ייל ע"פ דברי הגמ"ג בשבת (דף פט): "בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל: לסוף ארבעים יום, בתחלת יש, אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן ועירבב את העולם, אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עליה למרום. אמר להן: באו שיש - ולא השגיחו עליו. מת - ולא השגיחו עליו. הראה להן דמות מיטתו...".

וגבי אהרן איתא בראש"י (במדבר כ' כ"ט): "ויראו כל העדה וגוי - כשראו משה ואלעזר יורדים ואהרן לא ירד, אמרו: היכן הוא

לומר יאל משה ואל אהרן" הקיש אהרן למשה, מה משה היה דין לפרעה, אף אהרן היה דין לפרעה. מה משה היה אומר דבריו ולא ירא, אף אהרן אומר דבריו ולא ירא". וב אלו הדברים שקולין הם כאחד.

ידוע של משה רビינו נctrעה כשהוחזיה מחיקו (שמות ד' ו'), ובתיקוני הזוהר (תיקון כי"א מ"ח) איתא שבתיה בת פרעה הייתה מצורעת וכשנגעה במשה כשהמצאתו בתיבה נטרפה ומשה נctrע ממנה, וכן אהרן נctrע (יחד עם מרומים. שבת דף צז). ובזה שקולין כאחד.

شكلין כאחד ושניהם טובעים ומקשימים. משה תבע מיתה, שנאמר "הנה אנכי מת" (קיצור של דרישות למדנו עמוד ע"ז), ואהרן תבע כהונתו (איכה רבא א' נ"א). במדבר רבא (י"ד י"ג) "אהרן מבקש כהונתו", ובשמות רבה (ב' ו'): "ביבש משה שיעמדו ממנו כהנים ומלכיהם".

במדבר רבא (ב' א'): "ביהICH מקומות אתה מוצא משה ואהרן שווים כנגד יהICH ברכות". ובפירוש מהריז"ו: "שווים פירשו שנתייחד הדיבור לשניהם יחד... והטעם דהשו מנין הברכות למנין משה ואהרן, משום ששניהם היו גואלי ישראל ולולי תפילתם וזכותם היו אבודים...".

ובשמות רבה (ט"ו ג'): "... כך אמר הקב"ה: דין לישראל שנגלו בזכות משה ואהרן, לכך נאמר: ויאמר ה' אל משה ואל אהרן". ובזה שקולין כאחד.

עוד שם (ט"ו י"ד): "(תהלים מ"ג ג'): 'שלח אורך ואמתך מהה ינוחני - זה משה ואהרן' – ובזה שקולין כאחד.

ועזריה שמסרו עצמן לשריפה. נשאו ק"ו לעצמן מצפרדעים שמסרו עצמן לミתה על קידוש השם ועל כן נמלטו, כדכתיב (פסוק ט) 'וימתו הצפרדעים מון הבתים מן החצרות ומן השדות', אבל לא מן התנורים. אבל משה ואחרון שנאמר בהן (במדבר כ' ייב) 'יען לא האמנתם بي להקדישני לעיני בני ישראל', ולא נשאו ק"ו מצפרדעים, מתו ולא זכו ליכנס בארץ". וגם בזה שקולין משה ואחרון כאחד. שנייהם לא נשאו ק"ו מהצפרדעים.

עוד יתכן לבאר ע"פ שמות (י"ב ל"א): "זויקרא (פרעה) למשה ולאחיו ליליה", וברש"י: " מגיד שהיה מחזר על פתחי העיר וצועק, היכן משה שרווי היכן אהרן שרווי", והיינו, שבעינוי פרעה היו משה ואחרון מנהיגים שקולין כאחד.

באופן אחר. במדרש תנומא (שלח לך סימנו ב') : " אשתוללו אבiri לבי (תהלים ע"ו ו'), זה משה ואחרון, אחרי שלחו המרגלים ובאו ואמרו לשון הרע על הארץ, לא היו יודעין מה לעשות, אלא אף משה ואחרון נתרשלו בדבר... , ובזה שקולין כאחד שנקרו א"בiri לב", וכן שנתרשלו שנייהם בעניין זה.

ברש"י (במדבר כ"ז י"ג-י"ד): " בכל מקום שכטב מיתתם כתב סרכונים, לפי שנגורה גזירה על דור המדבר למות במדבר בעונן שלא האמינו, לכך ביקש משה שיכתב סרכונים, שלא יאמרו אף הוא מן הממרים היה. مثل לשתי נשים שלוקות בבית דין אחת קללה ואחת אכלה פגى שביעית וכו', אף כאן בכל מקום שהזכיר מיתתן הזכיר סרכונים, להודיע שלא הייתה בהם אלא זו בלבד. הם מי מריבת קדש - הם לבדים אין

אחרו. אמר להם : מת. אמרו לו : אפשר מי שעמד נגד המלאך ועצר את המגיפה ישלוט בו מלאך המוות. מיד ביקש משה רחמים והראוהו מלאכי השרת להם מوطל בミטה, ראו והאמינו".

הרי לנו שמלאים הרואו לישראל דמות אהרן ומשה מוטלים בミטה, ובזה היו שקולין כאחד.

במכילתא (דרבי ישמעאל בשלח מסכתא דווייש פרשה ה') : "יר' יהושע אומר : מתה מרים נסתלקה הbara, וחזרה בזכות משה ואחרון", ולפי זה שקולין משה ואחרון כאחד שהbara חזרה בזכותם. ועוד (שם) : "מת אהרן נסתלק עמוד הענו, וחזרו שניהם בזכות משה", וגם בזה שקולין משה ואחרון כאחד, שעמדו הען בזכות שניהם.

עוד במכילתא (דרבי שמעון בר יוחאי שמות י"ב כ"ח) : " כאשר ציווה ה' את משה, אין לי אלא משה שהפרשה תלויה בו, מפני שאף אהרן היה עמו, ת"ל ' כאשר ציווה ה' את משה ואת אהרן', יכול משה ואחרון שהיו עוסקים במצבה לא היה להם פסק, ת"ל ' כן עשו', מפני שאף על פי שלא נאמר להן עתידין היו ומעודدين היו, זריזין היו ומוזריזין היו, ת"ל ' כן עשו' וכן היה בלבם לעשותה". ואף בזה שקולין כאחד שזריזין היו ומוזריזין היו.

בתעניית (דף ה): "משה ואחרון בכהניו ושמואל בקוראי שמו, מה משה ואחרון - לא בטלו מעשה ידיהם בחיותם...", ובזה שקולין כאחד.

באופן אחר. איתא בבעל הטורים (שמות ח' א'): "והעל. ב' במסורת. ווהעל את הצפרדעים". ווהעל אותם הור ההר' (במדבר כ' כ"ה). כדאיתא בפרק מקום שנגגו בפסחים (דף נג): מה ראו חנניה מיישאל

עוד אפשר לבאר ע"פ דברי המדרש (קהלת רבה ד' ט') : "את מוצא כשבא משה וברך את ישראל לא שרתה שכינה על ידו..." ובספרא (שמיני מכילתא דמילואים אות י"ט) : "ויבוא משה ואהרן אל האל מועד, כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבות וונשו כל המעשים ולא ירדת שכינה לישראל היה עומד אהרן ומצעער...". ובהמשך המדרש (קהלת ר' מה) : "ויכשבאו שניהם וברכו את ישראל, מיד שרתה שכינה על ידיהם, הה"ד (ויקרא ט' כ"ג) : "ויבוא משה ואהרן אל האל מועד ויצאו ויברכו את העם" בירכו את ישראל, ואח"כ יוירא כבוד ה' שרתה שכינה על ידיהם". וגם בזה שקולין משה ואהרן כאחד, שלא שרתה שכינה ע"י אחד מהם בלבד, אלא כשבعلו יחדיו.

באופן אחר. בראש"י (ויקרא א' א') : "... ר' יהודה בן בתירא אומר : שלושה עשר דברות נאמרו בתורה למשה ולאהרן...", ואמנם יש מקומות שבהן דבר רק אל משה (וכפי דאיתא שם בראש"י), אך בימי פעמים אלו, שקולין הם משה ואהרן.

עוד אפשר ע"פ מה דאיתא בתורת הכהנים (פרק ב' סעיף ח') : ובזבחים (דף קא). דמשה טעה וסביר שאין חילוק בין קודשי שעה לקודשי דורות, והוא נצטווה בקודשי שעה לאכול באנינותם, ואהרן אחיו אמר לו, לא כן אחוי, אם שמעת בקודשי שעה - הינו שציווה הקב"ה לאכול ועל כרחך דאף באנינות - אולם בקודשי דורות שאמר שהשער יאכל איינו להתייר באנינות, רק הוא הלכה לדורות, שלדורות השער תאכל. אבל השთא באנינות אסורים באכילה. נמצא שימוש היה מלמד

בגדולך...", והינו, שבשمحנת איש בגודלה אחיו - שקולין כאחד.

בזה שקולין משה ואהרן כאחד, שלא היה בהם עון אחר. ובזה שקולין משה ואהרן

באופן אחר. איתא באוצר מדרשים (אהרן עמוד 12) : "... לא ככל האחים שהיו שונאים זה זה לאו אלא כמשה ואהרן, שהיו מhabbin זה לזו ומגדלים זה לזו ושמחים זה לגודלת זה... וכן אתה מוצא שלא היו מעולם אחים מhabbin זה לזו כמשה ואהרן, שנאמר : 'אליה תולדות אהרן ומשה' וגוי... מלמד שרובן של אחים שונים זה את זה, כיון שהוא את הבעל, שנאמר : 'ויקם קין על הבעל אחיו וירגחו', וישמעאל שהוא יצחק, שנאמר : 'ויתרא שרה את בן הגר המצרי מצחק' וגוי, ועשו שהוא ליעקב, שנאמר : 'ויאמר עשו בלבו יקרבי' וגוי. וכן אבימלך הרג אחיו, שנאמר : 'ויבוא בית אביו אפרתת וירג את אחיו' (שופטים ט' ה'), וכן יהורם הרג אחיו, שנאמר : 'ויקם יהורם' וגוי 'וירג את כל אחיו בחרב' (דברי הימים ב' כ"א ד'). מלמד שאחים שונים זה זה לאו, אבל משה ואהרן מhabbin זה לזו ואוהבין זה לזו ושניהם גדולים, ושניהם שוים ממה שקרינו בענין 'ואלה תולדות אהרן ומשה'". ובזה "שלא היו מעולם אחים מhabbin זה לזו"⁴ כמשה ואהרן" - שקולין הם כאחד.

⁴ ובdomה לזו במדרשה תנומה (שםות סימן כ"ז) : "מי תנך באח לי" (שיר השירים ח' א'), ישראל אומר לפני הקב"ה מי תנך באח לי... ובאיזה אח אמרו ישראל להקב"ה, כמשה ונאמר : 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחר' (תהלים קל"ג א'), שהיו אוהבין ומחביבין זה את זה, שבשעה שנTEL משה את המלכות, ואהרן את הכהונה, לא שנאו זה את זה אלא היו שמחים וזה בגודלה וזה בגודלה זה...". וזה שקולין כאחד, שהיו אוהבים ומחביבין זה את זה ושמחים כל אחד בגודלה אחיו.

וכן להדייא איתא במדרשה אגדה (ויקרא ט' א') : "... ועוד אמר משה (אהרן) : בשם שמחת בגודלו, כך אני שמח

'הנגלת נגלה אל בית אביך בהיותם במצרים' וגוי". והנה בזה שקולין משה ואהרן.

ובאופן אחר יי"ל ע"פ דברי המדרש (תנחותמא שמות סימן כ"ו) : "ירעם אל בקלו נפלאות, אימתי עשה הקב"ה בקלו נפלאות, בשעה שבקש לשלוח משה אל פרעה לנואול את ישראל מצרים, והיה משה במדין שהיה מתירא מפני פרעה, כיון שנגלה הקב"ה עליו במדין ואיל, לך שוב מצרים" (שמות ד' י"ט), נחلك הדיבור לשני קולות, ונעשה דו פרצופין, והיה משה שומע במדין לך שוב מצרים', ואהרן שומע לך לקראת משה', וממי שהיו באמצע לא היו שומעין כלום...". ומכאן שהיו אהרן ומשה שקולין בזה שرك הם שמעו את הדיבור, וממי שהיו באמצע לא היו שומעין כלום.

באופן אחר. בבמדבר רבה (כ"ג ב') : "זה שאמר הכתוב (תהלים ע"ז כ"א) : 'נחתית צaan עמוק ביד משה ואהרן', מה נחתית נוטריקון הוא : 'נחתית', רבי אליעזר אומר : גיסים עשית עליהם, חיים נתת להם, ים קרעת להם, תורה נתת להם, עיי מי, עיי משה ואהרן. דבר אחר. 'נחתית', ר' יהושע אמר : נפלאות עשית להם, חיירות נתת להם, ימיןך הושע אותם, תלוי (הרמת) ראש (בכבוד ובטהה) נתת להם, עיי משה ואהרן. ורבותינו אומרים : 'נחתית', נביאים העמדת מהם, חסידים העמדת מהם, ישרים העמדת מהם, תמיימים העמדת מהם, עיי משה ואהרן. דבר אחר 'נחתית', ר"ע אומר : גוראות עשית בשונאייהם, חרונו אף שלחת בהם (בשונאייהם), ידך הולhma אוטם (את שונאייהם), תחותמות כסית עליהם (על

תורה לאהרן (עירובין דף נד:), וגם אהרן לימד תורה למשה, ובזה שקולין אחד!

עוד יתכן לבאר ע"פ הפסוק בבמדבר (ג' א') : "וַיָּאֹלֶת תּוֹלְדַת אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בַּיּוֹם ذֶה ה' אֶת מֹשֶׁה בְּפִרְשֵׁת סִינְיָה". ופירש רש"י ואלה תולדות אהרן ומשה : "וְאַיִן מָזִכֵּר אֶלָּא בְּנֵי אַהֲרֹן. וְנִקְרָאוּ תּוֹלְדֹת מֹשֶׁה, לְפִי שְׁלִימָדָן תּוֹרָה. מַלְמָד שֶׁל הַמְלָמָד אֶת בָּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה, מַעַלָּה עַלְיוֹ הַכְּתוּב כְּאַיִלּוֹ יְלִדוֹ (סנהדרין דף יט:). בַּיּוֹם דִּיבֶּר ה' אֶת מֹשֶׁה : נָעָשׂ אֶלָּו הַתּוֹלְדֹת שְׁלֹו⁵, שְׁלִימָדָן מַה שְׁלָמָד מִפִּי הַגּוֹרָה". ומכאן שקולין משה ואהרן בזה ששניהם נחשבים כאבות לבני אהרן.

עוד יי"ל, ע"פ מה דעתה ברש"י (שמות ז' י') : "גם מתמול וגוי - למדנו של שבעה ימים היה הקב"ה מפתחה את משה בסנה לילך בשליחותו ימתמול שלושים מאז דברך' הרי שלושה, ושלושה גמין ורבוין הם, הרי ישיה, והוא היה עומד ביום השבעי כשהאמր לו זו זאת עוד (להלן פסוק י"ג) 'שלח נא ביד תשלח', עד שחרה בו וקיבל עליו. וכל זה, שלא היה רוצה ליטול גдолה על אהרן אחיו שהיה גדול הימנו ונביא היה, שנאמר (שמואל א' ב' כ"ז) : 'הנגלת נגלית אל בית אביך בהיותם למצרים', הוא אהרן. וכן ביחסיאל (כ' ה') : 'וַיַּאֲדַע לְהָם בָּאָרֶץ מִצְרָיִם' וגוי, (שם ז') 'וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אִישׁ שְׁקוֹצֵי עִינֵּי הַשְׁלִיכֵי, וְאַתָּה נְבוֹא לְאַהֲרֹן נָאָמָרָה'. עוד ברש"י (יחסיאל כ' ז') : 'וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם - אַהֲרֹן נִיבָא לְהָם נְבוֹא זוּ קָדָם שְׁנַגְּלָה הַקָּבָ"ה עַל מֹשֶׁה בָּسָנָה, וְזֹהוּ שְׁנָאָמָר (שמואל א' ב' לעלי):

⁵ וכן מצאתי בילקוט שמעוני (פינחס רמז תשע"ג) : "רבי נתן אומר : משה היה מתעצב בלבבו שלא עמד אחד מבניו, אמר ליה הקב"ה : והלא בני אהרן אחיך כאילו הן בניך".

בילקוט שמעוני (אסתר רמז תתרנ"ז):
"בלילה הוא נדדה... בו בלילה נדדה שנת
משה ואהרן, שנאמר (זכריה י"א ג'): 'קול
יללת הרועים...', ובזה שקהלין משה ואהרן
כאחד שהיו שניהם מقطاعים בצרת ישראל.

ובאוף אחר. בכל יקר (שמות ז' ט'): "...
משה ואהרן עשו כל הניסים באמרי פיהם
כנחש זה שעיקר כוחו בפיו, וכפי הנראה
שרוב הניסים נעשו על ידי מטותם של משה
ואהרן, ושלא יהיה פתחו פה לבעל הדין
לחלוקת ולומר שכח המטוות נעשו כל הניסים,
ואולי יטעו לומר שיש צד כישוף במטותם, על
כן נהפכו לנחשים, לומר, כמו הנחש הנושא
בלי לחש בפיו, כך משה ואהרן כוחם בפייהם,
ומטוות פועלו כל אותן הפעולות בכך אמר
פיהם שלהם, כי הצדיק גוזר אומר ויקם לו,
ועל כן נעשו מטוות שניהם לנחשים, כמה דעת
אמר (בראשית מ"ט י"ז): 'יהי זו נחש עלי
דרך', כך מטה משה ואהרן יהיו כנחשים
שורפים להזיק לפראעה ולכל עבדיו". ובזה היו
קהלין משה ואהרן כאחד, שכוחם בפייהם,
ומטוות פועלו בכך, ומטוות שניהם נהפכו
לנחשים להזיק לפראעה ולכל עבדיו.

עוד שם בכל יקר: "... אבל עדיין לא ראיינו
שום מופת שאחרן יהיה רודה ומושל בפרעה
וכל עמו. על כן ציווה ה' לפני פרעה להשליך
מטהו של אהרן, וכי תני שחתמו גדול
מחמת סתם נחש, כי בזה הורה גם אהרן
יהיה רודה ומושל בפרעה שנקרא תנין,
שנאמר (יחזקאל כ"ט ג'): 'התנים גדול
הרובץ בתוך יאוריו...'. והנה גם בזה שקהלין
משה ואהרן שניהם רודים ומושלים בפרעה
ובעמו.

ולדרך אחרת. בשבת (דף צב): "דילמא משה
שאני. דאמר מר: אין השכינה שורה אלא על

שונאיםם), ע"י מי ע"י משה ואהרן... דבר
אחר. 'נחתת כצאן' מה הצאן כל היכן
שהרועה מנהיגה היא נמשכת אחריו, כך
ישראל, כל מקום שבו היה משה ואהרן מסיעים
אותם, היו נסעים אחריהם, שנאמר: 'אליה
מסע בני ישראל', לקיים מה שנאמר: 'נחתת
כצאן עמוק'". ובכל אלה הדברים שקהלין
אהרן ומשה כאחד.

עוד אפשר ע"פ דברי הגמ' (הוריות דף יב):
"תיר: כישמן הטוב [וגו] יורד על הזקן זקו
אהרוי וגוי - כמו שני טפי מרגליות היו
תלויות לאהרן בזקנו. אמר רב פפא, תנא:
כשהוא מספר, עלות ויושבות לו בעיקר זקנו,
ועל דבר זה היה משה דואג, אמר: שמא חס
ושלום מעלהי בשמן המשחה? יצתה בת קול
ואמרה: 'כישמן הטוב וגוי כטל חרמוני', מה
טל חרמוני אין בו מעלה, אף שמן המשחה
שבזקנו אהרן אין בו מעלה. ועודין היה אהרן
דואג, אמר: שמא משה לא מעלה, אבל אני
מעלהי? יצתה בת קול ואמרה לו: 'הנה מה
טוב ומה נעים שבת אחיהם' גם יחד', מה משה
לא מעלה, אף אתה לא מעלה". ובזה שקהלין
כאחד ושניהם לא מעלה.

באוף אחר. בילקוט שמעוני (יתרו רמז
רע"א): "ראויין היו ישראל לקבל את התורה
אלילי עמדו משה ואהרן, שנאמר: 'יצפון
ליישרים תושיה'. ראויין היו ישראל להיגאל
מצרים אלילי משה ואהרן, שנאמר:
'ויאחרי כן יצאו ברכוש גדול'". ובאוף זה
קהלין משה ואהרן שאלילי עמדו הם, היו
ישראל עצם מקבלים את התורה ונגאלים
מצרים (בזכות עצם).

⁶ וכן דרשו (ילקוט שמעוני נשא רמז תש"ד): "שניהם
מלאים' (במדבר ז' י"ג), זה משה ואהרן, שנאמר: 'הנה מה
טוב ומה נעים שבת אחיהם גם יחד'."

ועוד אפשר, בשמות רבה (כ"ו ג') : "וְיָמְתָה האלוקים בַּידֵי", כעשה בו (בmetaה) אהרן ניסים, נקרא על שמו, שנאמר : 'metaה אהרנו', ובזמן שעשיתי אני בו ניסים נקרא עלשמי, ובזמן שהקב"ה עשה ניסים נקרא על שמו : שנאמר : יומטה האלוקים⁸. והנה גם באופן זה שקולין אהרן ומשה כאחד, שהmetaה נקרא על שמו, וכן שקולין הם כ"אחד" - כהקב"ה, שהmetaה נקרא אף על שמו.

ובן על זה הדרך. איתא בשמות רבה (ט"ו כ') : "וְחִדּוּשׁ הַזֶּה לְכֶם", למה אמר הקב"ה למשה ולאהרן, לפי שקידוש החודש בשלושה, שביקש הקב"ה לקדש את החודש, אמר הקב"ה למשה ולאהרן, אני ואתם מקדש את החודש, הה"ד יואמר הי' אל משה ואל אהרן⁹. ואף באופן זה שקולין אהרן ומשה כאחד. שיחד קידשו את החודש עם הי', וכן שקולין הם כ"אחד" – ה"י, שהרי אמר להם הי' "אני ואתם מקדש...", ומשמעות שביכול שקולין הם לו¹⁰.

וביתר יזהיר ביאור זה ע"פ דברי המדרש (במדבר ר' ז' ב') : "... אמר האלוקים : אם הרהורת אחרים (משה ואהרן), כאילו אחראית אתה מהרהר!", וזהו שקהלון הי' את משה ואהרן כ"אחד" – כאחד יחיד ומיעוד – הקב"ה ית' שמו.

אתה הרأت לדעת דברי רשי¹¹ (ע"פ המדרש) מדויקין הפלא ופלא, ואכן היו משה ואהרן שקולין כאחד!

לך לך סימן כ"ו) : "אבל אברהם שהיה ייחדו של עולם והוא צדיק".

⁸ באיזון עדות (פרשת תצוה) כתוב רמז נפלא : "משה אהרן" בגימטריא 606, וועליה לו : שכינ"ה במילואו (שין כ"ף י"ד נו"ן ה"י). כי אהרן היה סוד העבודה, ומשה סוד התורה, ושניהם כאחד קיימו שמים וארץ בהשרמת השכינה.

חכם, גיבור, ועשיר...". ובנדרים (דף לח) : "אמר רבי חמא בר' חニア : לא העשיר משה אלא מפסולתו של לוחות" הרי לנו שהיה משה גיבור ועשיר. והנה במדרש תנחותם (אמור סימן ו') : "והכהן הגדול מאחיו (ויקרא כ"א י), כמה נקרא שמו יגדי" שהוא גדול בחמשה דברים, בניו בכך בעושר בחכמה ובשנים... בכך שהיה גיבור בכך, בא וראה, אהרן כשחניף את הלויים עשרים ושנים אלף ביום אחד... הוא שהיה גדול בכך. ובעו"ר, שams לא היה עשיר, אחיו הכהנים מעשרין אותו... ומניין שams אין לו, אחיו הכהנים מגדיין אותו, שנאמר : 'והכהן הגדול מאחיו'". הרי שהיה גם אהרן גיבור ועשיר, וגם בזה היו שקולין משה ואהרן כאחד.

באופן אחר. בספורנו (שמות ז' ז') : "וְמֹשֶׁה בָּנוּ שְׁמוֹנִים שָׁנָה. וְעַם כָּל זְקָנָתָם הַשְׁכִּימָוּ וְהַזְּדֻרְזָוּ לְرָצְוֹן קָוָנָס...". ובזה היו אהרן ומשה שקולין כאחד, שעל אף זקנותם השכימו שניהם והזדרזו לעשות רצון ה'.

באופן אחר. מצאנו שהשווה הי' כבודו ומוראו לכבודן ומוראן של תלמידי חכמים, וככתב בעיון יעקב (ברכות דף יט) : "... הוקש כבודו (של ת"ח) לכבוד המקום, כדכתיב: 'יאת הי' אלוקיך תירא' לרבות ת"ח, כמו שכבוד המקום הוא לעולם, כך כבוד ת"ח הוא לעולם, בין بحيו בין לאחר מותו...". וזהו שאמר רשי¹² שקהלין משה ואהרן כ"אחד", דהיינו שקהל כל כבודן ומוראן ככבודו ומוראו של 'אחד' שהוא ה"י, אחד יחיד ומיעוד, וכלשונו המדרש הגדול (ויקרא י"ג ט"ו ובעוד מקו) "אחד זה ייחדו⁷ של עולם".

⁷ ועל תהמה על החפץ, שכן מצאנו שבשפות זה "יחדיו של עולם" נקרא גם אברהם אבינו, וכדאיתא במדרש (תנחותם